

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

07.08.2013 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник Капитал daily](#)

✓ Кабинетът с последен опит да избегне вето за бюджета

Ден след като стана ясно, че и след срещата с финансовия министър Петър Чобанов президентът все още мисли за вето върху актуализацията на бюджета, от Министерството на финансите отвърнаха със свое становище. Превантивно. В него се изброяват осем негативни последици от евентуално връщане на промените в закона. От изброените аргументи по всеобщо мнение най-разумно и смислено звучи един – този за емитиране на нов дълг при нужда. Останалите са спорни и до голяма степен зависят от това дали депутатите ще си прекъснат ваканцията, за да изгласуват евентуално вето по-бързо. Председателят на парламента Михаил Миков обаче вече обяви, че няма намерение да свика извънредно заседание по време на лятната отпуска.

Актуализацията предвижда дефицитът тази година да се увеличи с 500 млн. лв. до 2% от БВП, а лимитът за новоемитиран дълг - с 1 млрд. лв. Окончателното решение на президента Росен Плевнелиев се очаква в сряда и поне засега изглежда, че вето ще има. Междувременно по въпроса се изказаха и лидерът на БСП Сергей Станишев, като внушението на управляващите е, че ако държавният глава наложи вето над промените в бюджета, то ще е политическо. В същото време обаче актуализацията бе гласувана точно в атмосфера на силно обществено недоверие към правителството и недостатъчна аргументация за нуждата от нея.

За правото на президента

В становището на финансовото министерство се посочва, че при наложено вето президентската институция ще отговаря за посрещането на "спешни социални нужди и редовно плащане към бизнеса". С това изказване практически се прави опит върху държавния глава да бъде прехвърлена отговорността за това, че изпълнява конституционните си права - да налага вето, когато счита, че някой закон не е в интересите на държавата.

"Странно звучи и аргументът, че евентуално вето на президента ще стане причина бизнесът да не получи разплащанията, които са му дължими. Трябва да е ясно, че приетите от Народното събрание промени на бюджета не водят автоматично до разплащане на тези задължения. Необходимите средства не са разписани конкретно по бюджетите на задължените органи. С приетия закон се увеличава резервът за непредвидени и неотложни разходи и се дава възможност с предвидените средства да се разпорежда Министерският съвет без санкция на Народното събрание. Единствено това!", се посочва в изявление на държавния глава, което беше разпространено от неговия прессекретариат още в понеделник след срещата на Плевнелиев с финансовия министър.

Най-смисленият аргумент

Част от доводите в изявлението на президента обаче също са оспорими. "С промените в бюджета са предвидени допълнителни 40 млн. лева за тези уязвими групи, които държавният глава също подкрепя. Важно е да се има предвид, че тези средства са 4% от предвидения нов дълг. Логично е да се постави въпросът за останалите 96%, за какво са те?", се казва в съобщението.

Дори и бюджетът да не се актуализира като приходи, разходи и салдо, правителството ще трябва да заеме 300 млн. лв. повече от позволеното в сегашния бюджет, за да изпълни закономото изискване в края на годината да има фискален резерв от минимум 4.5 млрд. лв. Това всъщност е и седмият и най-безспорен аргумент на Министерството на финансите за актуализация на бюджета - през първите месеци на 2014 г. ще възникнат ликвидни затруднения, свързани с погашения по дълга в размер на около 450 млн. лв. и авансовите плащания по директните плащания в размер на над 1 млрд. лв. Причината е, че държавата има ограничени възможности за привличане на нов дълг през тази година. Затова се налага да бъде увеличен лимитът - както заради очаквания през тази година дефицит, така и за да няма ликвиден натиск през първото тримесечие на 2014 г.

"При запазване на текущия лимит за нов дълг оценката на МФ е равнището на фискалния резерв в края на годината да бъде 3.9 млрд. лв., а през първото тримесечие на 2014 г. да бъде в интервала 1.6-3.5 млрд. лв., което ще наложи търсенето на спешно финансиране през 2014 г. с цел запазване на средства от автономни фондове във фискалния резерв - например Сребърния фонд. От своя страна това ще доведе до увеличаване на разходите за обслужване на дълга, емитиран при по-високи лихви", посочват от Министерството на финансите.

"Актуализацията можеше да се направи само в частта на дълга, без да се променят другите показатели", твърди финансист от ГЕРБ, работил по изготвянето на бюджет 2013. Същото мнение изрази и бившият зам.-министър на финансите Любомир Дацов. "Сметката е техническа и показва, че или държавата трябва да свие дефицита, или да увеличи дълга с около 280 млн. лв., за да има 4.5 млрд. лв. във фискалния резерв в края на годината. И тази сметка се отнася спрямо неактуализирания бюджет на ГЕРБ", обясни той.

Останалите доводи

Министерството на финансите изброява какви ще са негативните последици от евентуално вето в още седем точки. На

първо място се споменава неизпълнението на социалните ангажименти – подпомагане на хора с увреждания, увеличението на месечната добавка за отглеждане на деца с увреждания и увеличението на квотата за ваучери за храна. Посочва се, че под въпрос ще бъде поставена и политиката за осигуряване на субсидирана заетост, след като се блокира увеличението на средствата за такива програми с 8 млн. лв. На практика обаче тези плащания не се блокират напълно, а ще могат да се направят през четвъртото тримесечие, ако правителството получи подкрепа на "Атака" и партията на Волен Сидеров гласува с БСП и ДПС против ветото на президента през септември.

Отделно от финансите изтъкват затруднения да се разплатят просрочените задължения към бизнеса, ако актуализацията се спре, както държавата да започне нормално възстановяване на ДДС. От министерството твърдят, че то е в размер на 320 млн. лв., но това ниво е сравнително ниско - счита се за нормално то да се движи около 250 - 300 млн. лв.

"Говори се за неотложността на корекцията на бюджета поради явно тотално незабавна, на секундата, нужда от погасяване на просрочени задължения, извършване на социални плащания и намаляване на тежестта за крайните потребители на ток от субсидиите за определени типове възобновяеми източници. Дали са до секунда неотложни, не е ясно, не е обяснено защо е така. Няма конкретен и изчерпателен списък на тези просрочени задължения - от кой бюджетен разпоредител са просрочени, по какви точно договори са просрочени, защо са просрочени, към кого са просрочени, размерът на всяко едно от тях, кога е възникнало просрочието и, разбира се, ясен списък на коя дата кое точно просрочие МФ смята да бъде погасено", посочва Георги Ганев от Центъра за либерални стратегии.

Той оспорва и другия, последен довод на финансово ведомство - че има опасност Брюксел да не възстанови част от авансово направените от националния бюджет разходи за европроекти. "Единственото, което може да се каже по въпроса, е, че в тази става въпрос за октомври или ноември. А президентът може да отложи закона за бюджета от август за август. Този, от който зависи дали актуализацията ще влезе в сила през август или в по-късен месец, е не президентът, а парламентът!", допълва икономистът.

✓ Потребителското доверие в икономиката спада

Нагласите на домакинствата по отношение на развитието на икономиката се влошават, като песимизмът расте както в големите градове, така и в по-малките населени места. Това показват данните на Националния статистически институт (НСИ) за потребителското доверие към юли.

Според резултатите от наблюдението за изминалия месец общият показател на доверието на потребителите в икономиката намалява с 2.1 пункта спрямо стойностите, измерени през април. Понижението е по-осезаемо в селата, където свиването за периода е с 4 пункта. Спадът в градовете е с 1.5 пункта в сравнение с отчетеното преди три месеца.

Песимистично за икономиката...

Негативните настроения на домакинствата обхващат както общата им оценка за текущото състояние на икономиката, така и очакванията им за следващите месеци. Така, съответният показател, който обобщава мненията на потребителите за развитието на общата икономическа ситуация в страната през последните 12 месеца, се понижава с 1.8 пункта спрямо април. Освен това показателят е достигнал почти най-ниското си ниво, отчетено през юли 2010 г.

Растящият песимизъм е още по-осезаем по отношение на прогнозите за следващите 12 месеца – към юли стойността на съответния показател намалява със 7.4 пункта.

Очакванията за равнището на безработицата също се влошават "Преобладаващите предвиждания са, че ще има съкращаване на персонал през следващите дванадесет месеца, като според населението в градовете то ще бъде с по-високо темпо", отчитат от НСИ. По-умерени са и оценките по отношение на развитието на инфлацията през изминалата година (балансовият показател спада с 11.1 пункта спрямо април). "Инфлационните очаквания за следващите дванадесет месеца са също по-слабо изразени", отбелязват от националната статистика.

... и за личните финанси

Данните показват известно намаление на песимизма на потребителите по отношение на оценките им за финансовото им състояние през изминалата година. Очакванията за следващите 12 месеца обаче са по-неблагоприятни в сравнение с отчетеното през април. Същевременно, макар и делът им да намалява спрямо април, остават мнозинство домакинствата, които преценяват общата икономическа ситуация като "неблагоприятна за спестяване". Потребителите обаче подобряват леко оценката си за това доколко настоящата ситуация е подходяща за покупката на предмети за дълготрайна употреба (съответният показател расте с 2.8 пункта). Намеренията им да извършват разходи за такива покупки в рамките на следващите 12 месеца също са по-благоприятни.

Доверието на потребителите се изследва от НСИ на тримесечна база, като е представително за населението на възраст над 16 години. Данните се събират чрез анкети, които се провеждат сред подбрани на случаен принцип лица в различни населени места в страната. Общият показател на потребителското доверие отразява както оценките на домакинствата за текущото състояние на икономиката, така и предвижданията им за развитието ѝ през следващите месеци. При формирането на крайната му стойност се отчитат още и фактори като очакванията на потребителите за финансовото им състояние, спестяванията им и безработицата.

✓ Догодина 3000 богати пенсионери

Близо 3000 ще са щастливците, за които догодина ще отпадне таванът на пенсиите. По данни на НОИ те ще получават средно 1100 лв. месечно. От 1 януари 2014 г. за всички новоотпуснати пенсии вече няма да има ограничение. Излезлите в заслужен отход ще получат реалния размер на парите за старост, който се получава по формулата, отчитаща навъртения стаж, доходите върху които са се осигурявали и трите най-добри години преди 1997 г. Експерти обаче прогнозира лавина от съдебни дела. Те могат да бъдат заведени от близо 53 хиляди оцетени българи, които сега получават тавана от 770 лв. пенсия, въпреки че формулата е изчислила по-голяма сума. Тези хора имат пълно право да заведат иск в съда за дискриминация, защото за тях таванът на парите за старост не пада. Още преди повече от година, когато ГЕРБ вкара спорния текст в Кодекса за социално осигуряване, имаше критики срещу тази несправедливост. Темата отново излиза на дневен ред в консултативния съвет по пенсионната реформа към министъра на труда и социалната политика. И трябва да намери разрешение наесен при писането на бюджета за 2014 г. Самият Хасан Адемов заяви, пред "Стандарт", че предвижда съдебни спорове и се обяви за най-чистия вариант - без таван на пенсиите за всички. Големият проблем е дали ще се намерят 120 млн. лв. догодина за покриване на по-високите плащания за 52 861 вече излезли в заслужен отход хора. Чуват се мнения, че на фона на 8-милиардния бюджет на Държавното обществено осигуряване, търсещата се сума не е толкова голяма. "Невъзможно е да се свалят таванът за всички", смята Йордан Христосков, бивш управител на НОИ. Според него това ще вдигне някои стари пенсии до драстични размери. Причината е, че ограничението на максималния осигурителен доход действа едва от 2003 г., а за трудовия стаж преди 1997 г. важи правилото човек да избира доходите си от трите най-добри години. Христосков даде пример с бивш банкер, за който, ако се свалят таванът, ще получава 15 хиляди лв. пенсия. Макар случаят да е единичен, няма да са малко примерите с близки до тази сума пенсии. Таван все пак трябва да има, смятат и други участници в консултативния съвет по пенсионната реформа. Възможна опция е да се промени съотношението максимална пенсия спрямо максимален осигурителен доход. Сега то е 35%. Ако този процент се завиши, ще се вдигне и сегашният таван от 770 лв. Той ще скочи и, ако се увеличи максималният осигурителен доход от 2200 лв. Все още управляващите не са обявили какъв максимален осигурителен доход предлагат за 2014 г. Синдикатите натискат той да е 2400 лв. В програмата на премиера Орешарски е заложено до края на мандата най-високото възнаграждение, върху което се плащат осигурителни вноски, да стане 4500 лв., колкото са десет минимални работни заплати. Това означава максимална пенсия от 1575 лв., ако не се промени сегашното съотношение тя да е 35% от осигурителния таван.

[Вестник 24 часа](#)

✓ За какво ще похарчим най-големия бюджет от 2009 г. насам

Точно 1,8 милиарда лева по-малко са влезли в хазната за първата половина на тази година. Това става ясно от официалния отчет на финансовото министерство, обявен преди два дни.

Събраните 14,165 млрд. лв. са 46,3% от годишните разчети. Похарчените досега 14,173 млрд. лв. са 44,7% от планираните.

Във фискалния резерв към края на юли има 5,8 млрд. лв. Хазната е на минус със 7,6 млн. лв.

Прогнозата на експертите от финансовото министерство е, че изоставането в приходите ще продължи.

Само преди седмица парламентът гласува актуализация на бюджет 2013.

По искане на кабинета депутатите свиха прогнозата за ръст на икономиката от 1,9 на 1%. Увеличиха дефицита с 493 млн. лв., но го оставиха под разрешените 2%. И скандално според опозицията, разрешиха на финансовия министър да се тегли още до 1 милиард лева дълг.

Натовариха хазната с нови 286 млн. лв. неотложни разходи. Към направените вече от служебния кабинет 375 млн. лв. добавиха 40 млн. лв., за да увеличат парите за хората с увреждания. С още 40 млн. лв. увеличиха ваучерите за храна - от 160 на 200 млн. лева.

Въпросите обаче продължиха. За какво точно кабинетът на Пламен Орешарски ще похарчи най-големия бюджет на държавата ни от 2009 година насам? Той беше най-големият още при гласуването миналата година, когато го защитаваха пред депутатите бившият вицепремиер и финансов министър Симеон Дянков.

ПРОМЕНИТЕ

✓ Нов дълг от близо **1 млрд. лв.** → Опасения, че ще ги откраднат

✓ Очаквано неизпълнение на приходите **555 млн. лв.** → Припомнят им, че ще събират пари от сивата икономика и контрабандата

✓ Дефицитът от **1% става 2%** → Опасения от финансова нестабилност

✓ Коригират ръста на икономиката **от 1,9% на 1%**

✓ Одобрени разходи от служебния кабинет **357 млн. лв.** → Съмняват се в целесъобразността им

✓ Непредвидени и неотложни разходи **286 млн. лв.** → Наричат я „портфейла на Орешарски“

 Опасения, че догодина ще нараснат лавинообразно Опасения, че ще се харчат непрозрачно

✓ **85,6 млн. лв.** от квотите въглеродни емисии отиват за поевтиняване на тока → Опасяват се, че няма да стигнат. Настояват да са само за енергийно бедни

✓ **40 млн. лв.** разходи за хора с увреждания → Настояват социалните разходи да са 150 млн. Сега те са увеличени само с 4%

✓ Увеличават общата годишна квота за ваучери за храна за 2013 г. **от 160 млн. на 200 млн.**

Защо тогава се наложи внезапно му актуализиране сега?

Да, наистина сумата, която ще се преразпредели през пренаписания бюджет може да изглежда внушително - с еврофинансирането стига 32,5 млрд. лева. Да, сравнена с 26,3 млрд. лв., разпределени в предкризисната 2009 г., наистина сумата изглежда голяма. Но защо удобно се забравя, че дори и в кризисни години всеки бюджет в абсолютни цифри расте и при запазен процент за преразпределение около 38-40%, просто защото икономиката все пак има ръст, макар и малък.

Така, ако добавим среден ръст от 1,3% до 2% и извадим вероятното, но съвсем не сигурно еврофинансиране (защо - виж писмото на финансовия министър до президента Росен Плевнелиев по-долу) ще установим, че стряскащо големият бюджет се свива до под 30 млрд. лв. Което е много, но не чак толкова.

Вярно, на пръв поглед е странно защо за месец финансовият министър Чобанов преобърна мнението си и от изявленията, че бюджетът е изпълним, и отиде към актуализиране? Забравя се обаче, че точно през този месец назначенията в приходните агенции започнаха да боксват и събираемостта продължи да пада. Протестите продължават и загубите за икономиката растат. Брюксел ни съобщи, че може да има ликвидни проблеми. И стана ясно, че несъбраните приходи ще са повече - неизпълнението се очертава да е 555 млн. лв.

Впрочем, че няма да бъдат събрани планираните приходи, никой не спори. Дори опозицията призна, че е така, но въпреки това призова кабинета да направи социален пакет от поне 150 млн. лева.

Презастраховането на правителството обаче няма нищо общо с хард изказванията на опозиция и финанисти, които твърдят: "Актуализират бюджета за да харчат без контрол. Ще теглят 1 милиард нов дълг, за да ги откраднат".

Проблемът с новия милиарден дълг се оказа темата с най-много спекулации.

"За хората, които не разбират кой знае колко от дългове, искам да задам един прост въпрос. Ако имате 100 лв. дълг, който изтича на падеж и вземате нов от 100 лв. за да покриете стария, с колко се изменя размерът на дълга ви", попита по време на дебатите в парламента премиерът Пламен Орешарски.

Така той даде отговор на въпроса за какво ще бъде похарчен този нов дълг - за погасяване на емитираните през февруари тази година облигации за 850 млн. лв. от вицепремиера и финансов министър Симеон Дянков, който се разплати с животновъдите. Падежът му е сега пред август. А финансовият министър Чобанов припомни, че от януари имаме плащания по други стари дългове от 450 млн. лв. и лихви по също стари емисии от над 1 милиард лева.

Така въпросът, за какво ще бъде похарчен актуализираният бюджет, има конкретен отговор. За погасяване на стари задължения, за разплащане с бизнеса и за социални плащания. Които ще се случат, въпреки влошени публични финанси с 8 млрд. лв., с натрупан за 4 г. стар дълг от 4 млрд. лв. И със завещани от предишни управления плащания по стари договори до края на тази година за 1 милиард лева и други 1,62 млрд. лв., но през годините след тази.

Чобанов към Плевнелиев: Вето с политически мотиви ще е прецедент

Официално писмо с предупреждения за възможните негативни последици от евентуално президентско вето изпрати вчера до държавния глава Петър Чобанов. В него финансовият министър предупреждава Росен Плевнелиев, че отговорността ще се прехвърли към президентството.

Причините - вето над актуализираната версия на бюджета ще отмести влизането му в сила не от август, а най-рано след октомври. Това означава, че всички разходи ще се извършват според старите записи.

В писмото на министър Петър Чобанов подробно са мотивирани десет такива последици:

Първо. Ако актуализацията влезе в сила не от 1 август, а от октомври, няма да могат да бъдат изплатени допълнителните 40 млн. лв. за социално слаби. Майките на деца с увреждания например ще получат 189 лв., а не планираните 217 лв.

Второ. Работници и служители няма да получат ваучери за храна с 40 млн.лв. повече - до общо 200 млн.лв. , което би ги затруднило в началото на есенно-зимния сезон.

Трето. Безработните от най- уязвимите групи също няма да получат 8 млн. лв. по различни програми за заетост.

Четвърто. Държавата няма да може да се разплати по просрочени задължения с бизнеса. Тази хипотеза крие риск от повторение на ситуацията от 2009 г. , когато Брюксел откри срещу държавата ни процедура по свръхзадължнялост, която бе прекратена, когато дефицитът бе сведен до законовите нива.

Пето. Няма да бъде възможно връщането на забавен ДДС на бизнеса, който в началото на мандата на този кабинет бе 320 млн. лв. Така сумата ще расте, и ще продължи да натоварва бюджета с излишни разходи за лихви, които могат да бъдат спестени.

Шесто. Ще се блокира бюджетната процедура за 2014 г., както и актуализирането на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2014-2016 година.

Седмо. Заради очаквания нисък размер на буфера във фискалния резерв към края на 2013 г. и изчерпаната законова възможност за нова дългова емисия, още през януари 2014 г. държавата ще има затруднения при погасяването на две плащания - дълг от 450 млн. лв. и аванси по директни плащания за над 1 млрд. лв.

Осмо. Ако не бъде вдигнат лимитът за новопоет дълг от 2 на 3 млрд. лв., което е направено в актуализирания вариант, има риск в края на годината фискалният резерв да падне под законовото ниво от 4,5 млрд. лв. Прогнозираните от финансите нива на фискалния резерв при отложен старт на пренаписания бюджет са той да падне до 3,9 млрд.лв. до края на 2013 г. и дори до 1,6 млрд. лв. в началото на 2014 г. Това ще наложи търсенето на спешно финансиране, ако искаме да не бъдат пипани парите в Сребърния фонд.

Девето. България има ангажимент да възстанови в рамките на съответната календарна година всички разходи, които са сертифицирани до края на м. октомври на същата година. Този ангажимент обаче е под условие, че Брюксел разполага с финансов ресурс да извърши заявените разплащания. През пролетта тази година във финансовото министерство беше получено съвместно писмо на няколко европейски комисари, включително комисаря на Главна дирекция "Бюджет", с което България е уведомена, че ЕК най-вероятно няма да бъде в състояние да изпълни ангажиментите си поради сериозни ликвидни проблеми. Част от тях бяха намалени с актуализирането на европейския бюджет, но те все още съществуват. Рискът е още по-голям за сертифицирани разходи към ноември.

Десето. Рискът от забавено възстановяване на европари може допълнително да влоши параметрите на бюджета в частта на приходите и фискалния резерв.

Обобщението. Актуализацията е наложителна, навременна, не противоречи на конституцията и законите. Вето над нея по целесъобразност и с чисто политически мотиви, ако бъде наложено, ще е прецедент.